

NEKOLIKO PISAMA ANKE ATANASKOVIĆEVE.

Iz vremena, kada je Andrija Torkvat Brlić (1826.—1868.) boravio pedesetih godina XIX. stoljeća u Beču, te poslije kod kuće u Brodu datira i njegova korespondencija s porodicom Dimitrija Atanaskovića, poznatog prevodioca zbirke fermana, a u rečeno doba austrijskoga konsula u Sarajevu. U Brlićevom arhivu u Brodu n/S sačuvana je rukovijet pisama, što ih je Andriji Torkvatu Brliću pisala Atanaskovićeve kći Anka, zanimljiv tip Srpkinja onih dana, vrlo nalik po duševnom nastrojenju pjesnikinji Milici Stojadinović-Srpkinji i Dragi Dejanović.² Poznanstvo se onda produžilo dopisivanjem još više, kad je A. T. Brlić boravio pod apsolutizmom tako reći interniran u Brodu, pa dalje priopćena pisma podaju po koje zrnice i za njegov životopis, a ilustruju, da što, uglavnom krug društva i ličnog života pisateljice samih pisama.

Kako je Andrija Torkvat Brlić bio uvelike srbofil, razumljivo je i ovo njegovo drugovanje s oduševljenom srpskom nacionalistkinjom iz kuće inače austrijski korektnog konsula. To njegovo srbofilstvo potsjeća, uostalom, na jednako simpatizovanje dr. Imbre Ignjatijevića Tkalca, koji tih pedesetih godina upoznaje strani svijet svojim knjigama o Srbiji.⁴ Prva četiri sačuvana pisma zapravo su biljeti, što ih u Beču piše majka Anke Atanaskovićeve (26. III. 1855.) nekom Padoviću po »mlađeg Brlića ... neka bi već došo« u njihov stan (Wollzeil No. 769. 770. 771. 2. Stiege 4. Stock. Thiere 32), pa zatim upit same Anke za izvjesnog Volkonskoga, te onda 26. V. 1856. opet u Beču sadržinom sitnice obiteljske naravi i 7. X. 1856. molba za posjetu. Osim 3 pisma latinicom sva su ostala ćirilicom i starim, nevukovskim pravopisom. I Brlić je volio nada sve ćirilicu, ma da se je sam u zabilježbama služio latiničkim pismom. Poznanstvo s Atanaskovićevima ne mora, međutim, da je i porijeklom iz samoга Beča, i ako je tamo slovjenski krug tih i prijašnjih godina bio vrlo

¹ Isp. dr. fra Julijan Jelenić, Autentični prevodilac Fabijanićevih »Firmani inediti...« (Ljetopis Jugoslavenske Akademije znanosti i umjetnosti za godinu 1920. Svezak 35. U Zagrebu, 1921. str. 77.). — Vid. i moja »Fojnička Regesta« (Spomenik Srpske Краљ. Академије, Београд 1927). Atanasković je napravio prevod još 1818., kad je bio u Travniku pri austrijskom konsulatu.

² Isp. feministički essay: Радмила С. Петровић, М. С. Српкиња и Драга Дејановић о женама. (Гласник Историског Друштва у Новом Саду. Књига III. (1930.) стр. 80 и д)

zbijen pa je na to nukao i Brlića da se ondje udomaći. Moguće da je poznanstvo nastalo i u Brodu, na prelaznoj točki iz Habsburške Monarhije u Tursku i obratno, a možda i posredstvom bosanskih fratara, koji su baš i u Tolisi imali Atanaskovićev prevod fermana. Brlići su bili agenturna firma franjevačke bosanske provincije i lako je moguće da je tako i Atanasković prigodom prolaženja kroz Brod dospio do bližeg poznanstva s obitelji Brlić. Dakako da se od habitusa starog Atanaskovića, službom uvjetovanog, pod dojmom tadašnjega narodnog srpskohrvatskog pokreta odvojila njegova kći Anka, čija se pisma Andriji Torkvatu Brliću ovdje dalje redaju.

V.

Dragi Brlić!

Vi ste uvijek prvi koji nam ugodne vijesti priobćavate i zato Vam iskreno blagodarimo Maika i ja. Meni nie toliko milo vitetstvo ko što mi je milo da je otac mene uslišao i upravo srbski predikat⁵ izabrao. Mi vas iz sveg srca žalimo odavde da ste opet bolesni i Maika Vam poručue da se malo rastresete, da se zabavljate malo i prie svega Maika i ja mislimo da doćete skorom k nama. Zbogom ostate, pozdravlja Vas iskreno

Anka Atanaskovićeve⁶

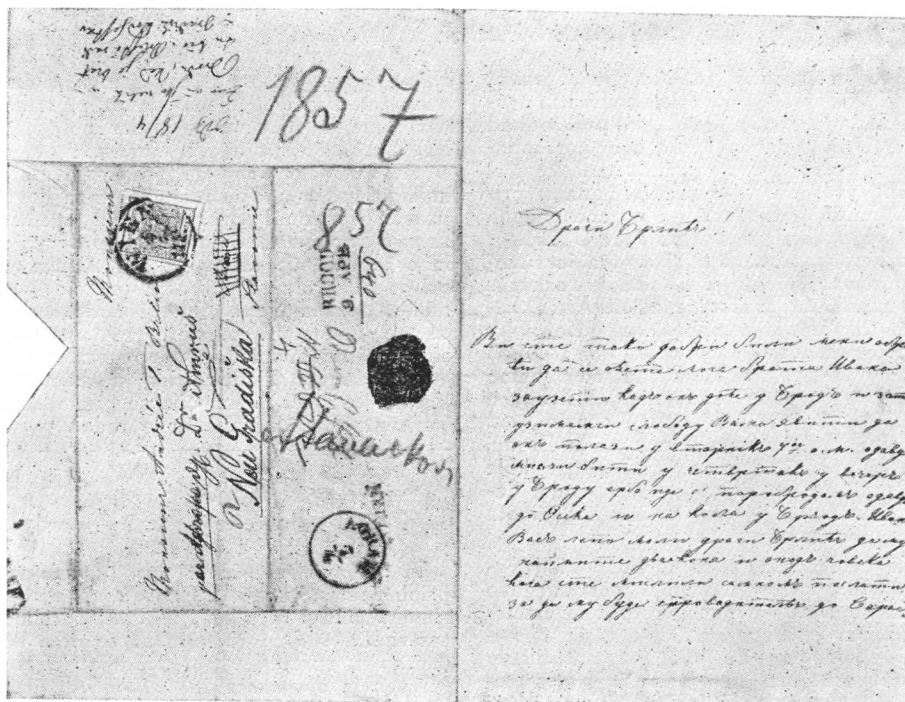
U Beču 5-og 12. 1856.

³ Šta više, 1857. on se iz Broda n/S deklarira kao Srbin izdavajući publikaciju »Извори српске повјестнице из турскијех споменика на њемачко превео Д. Валтер Ф. А. Бернауер, а у српско пренео и издао Андрија Торквата Брлић. Свез. I. У Бечу 1857.). — Otac Andrije Torkvata brodski trgovac Ignjat Alojzije B. (1795.—1855.), pisac ilirske gramatike na njemačkom jeziku, bio je član Srpskog Učenog Društva.

⁴ »Das serbische Volk in seiner Bedeutung für die orientalische Frage und die europäische Civilisation« i »Das Staatsrecht des Fürstenthums Serbien« (1858.).

⁵ To se tiče valjada nobilitacije konsula Atanaskovića (Ritter, Edler von —).

⁶ Inače piše prezime gotovo od reda »Atanasković«. U napomenutoj zbirci fermana 1818. dr. Dimitrije A. ima versiju prezimena »Athanaszkovich«. U ediciji Dr. Aleksa Ivić, Архивска грађа о српским књижевним и културним радицима 1740—1980. (Београд—Суботица 1926., стр. 377.) vid. sub Atanaskoviћ.

VI.

Dragi Brlić!

Vi ste tako dobri bili meni obreći da se očete moğa brata Ivana zauzeti kad on dođe u Brod i zato uzimam si slobodu Vama javiti da on polazi u vtornik 7-og o. m. odavde, misli biti u četvrtak u večer u Brodu jerbo ide s parobrodom odavde do Oseka i na kola u Brod. Ivan Vas lepo moli dragi Brlić da mu najmite dva konja i onog čoveka koğa ste mislili sa mnom poslati, pa da mu bude sprovoditelj do Sarajeva, jednog konja za njega a jednog za tog čoveka, Ivan će vrlo malo stvari ponesti jer ne kani dugo ostati. Naši poslovi su nam do sada fala Boğu dobro za rukom pošli, za Maksima imamo najbolje nade, to će Vam rađe sve Ivan pripovedati. Ja sam se malo utješila,⁷ misleći da sve od Boga dolazi i da zato valja primiti zlo i dobro s blagodarnosti. Majka, koja se sada mloĝo bolje nalazi nego što ste ju ostavili Vas lepo pozdravlja, mi Vam želimo iz sveĝ srca svako dobro, zbogom!

Anka Atanasković

(Izvana:)

Monsieur Andrée T. Brlić Monsieur
par Agram

à

Brod
Slavonie

Pismo je odaslano iz Beča 5. travnja 1857., bilo u Zagrebu 4., a u Brodu 9. travnja. Preadresirano: par Adresse M. Dr. Amruš Neu Gradiška. Brlićeva bilješka: Odĝ. 18. 4. žao mi što nebih u Brodu, kad je brat tu bio. Bolesti radi u Gradiški kod sestree (Jagode, također spisateljice, udate za dr. Amruša).

VII.

U Beču 4-og juna 1857.

Dragi Brlić!

Vi ste tako dobri bili meni već dvaput pisati a ja Vam još odgovorila nisam, al tom je uzrok što sam i ja bila bolestna i zato ne u stanju ni na Vaše drugo pismo odma odgovoriti, zato ni ne znam očete li ove moje nekoliko reći još na vreme dobiti. Majka Vas moli da pošaljete, tako predobro zatvorene, sanduke u Zagreb na Lentendorfa.⁸ Mi smo nakanili druge nedelje posle duhova odmah se krenuti iz Beča, najpre idemo u Zagreb pa onda ćemo viditi kako i šta će dalje biti. Ambroz je

⁷ Zacijelo se odnosi na smrt njenog oca konsula u Sarajevu. O njegovom pompoznom sprovodu isp. »Narodne Novine« 1857.

⁸ Po svoj prilici stvari iz Sarajeva.

sinoć došao i ja mislim da ćemo u isto vreme zajedno Beču zbogom kazati, znate li dragi Brlić da to nije tako laka stvar se s Bečom rastati, ne njega i Bečana radi, neg drugi radi s koim smo se sada upriateljili, prota Vas pozdravlja, mlogo će se sada u crkvi promeniti, zidao je da će biti veća. Ja Vas žalim što su Vas našli i u Brodu da Vas čuvaju, moradu da Vas osobito vole jer Vas ne pustiu iz oči. Majka Vas mlogo puta pozdravlja, Evgen također. Naš debeli Ivan je u Londonu i ne piše nam ništa odande. Zbogom želim iz sveg srca da se vratite zdravi iz Lipika, primite srdačni pozdrav od

Anke Atanasković

VIII.

Dragi Brlić!

Po Vašem zadnjem pismu bi rekla da ste se do sada već iz Lipika povratili i zato sam tako slobodna Vama one nekoliko reči pisati Vas od strane moje Majke pitati dali ste naše one sanduke iz Saraeva u Zagreb pelali ili niste? jer Šandor piše da još nema ništa kod Lentzendorfa, ako su sanduci u Brodu a ono Vas Majka lepo moli da nam ih) pošljete čim prie s' parobrodom ovamo u Beč — mi ćemo za sada ovde ostate, naša obstojateljstva to zahtevaju. Ja se nadam dragi Brlić da su Vam kupke dobro činile i da ćete mi u Vašem prvom pismu javiti da ste sasvim zdravi, ja Vama nemogu to isto od mene kazati, eto već osma nedelja da sam bolestna, bilo mi je vrlo zlo i tek pre nekoliko dana sam se digla iz kreveta i tako sam jošte slaba da Vam jedva drkću-ćom rukom ove redke pišem. Ostanite z' Bogom, mi Vas svi srdačno pozdravljamo,

Anka Atanasković

U Beču 13-og jula (1857.)
Stock im Eisen 622. 4. Stock.

IX.

U Trstu 11-og Marta 1858.

Dragi Gospodin Brlić

Da ja Vama sada na jedanput sva ona pisma pošljem koja sam već tela zimus da Vam pišem nastala bi cela knjiga, jedanput sam i počela bila moje namjerenie izvršiti ali bila sam zadržana dovršiti ga i odgovoriti Vam na Vaše pismo koje nam je, Maiki mojoj i meni tim priatnie i milie bilo čim smo već mislili bili da ste Vi nas sasvim zaboravili i nećete nikakva posla više imati s' nama, sumnjajući da smo mi nakanili potaliančiti se dolazeći u Trst — ah ja se samo šalim, ja znam da Vi nas tako dobro poznate da takvu stvar sigurno nikad pomislili nebi. Mi smo kako Vam je Šandor piso

već od Septembra meseca ovde, moja je mila Majka odvažila se ovamo se doseliti jedno Evgena radi koji mora da postane trgovac i za da budemo zajedno s mojom drugom braćom, Maksim i jest to celo vreme s' nama ali Ivana nismo nek (nego!) jedanput vidili jer je ovu celu zimu u Carigradu bio, u ponedeljak ako Bog da doćice i on jedanput u Trst posle pol godine, možete si misliti dragi Brlić kako smo već želni viditi ga. Ovu zimu smo proveli skorom ko onu u Solunu, meni se baš čini da mi nosimo sneg i zimu u južne predele, i onde je bila oštra zima kako je najstariji ljudi pamtili nisu onako smi mi onde proveli, a i ovde sada to isto, a oštra zima je ovde neobični gost, ljudi nisu na nju pripravljeni i zato se strašno mlogo od nje pati, nema tu furuna ko u nas, nit pendžeri, nit vrata zatvaraju se čestito — bura svuda slobodno prolazi, možete si misliti da u takvima obstojateljstvima čovek ne može ostatei zdrav, i baš smo mi bjedni svi, osim Maksima, ovu zimu probolovali, to i jeste uzrok da Vama još odgovorila nisam, moja sirota, mila Majkica ovaj čas jošte od kiavice i kašlja pati, Evgen tek ima nedelju dana odkad se je digo, a i ja malo pre njega. Vi pitate dragi Brlić jeli ima ovde u Trstu Srbalja, a ja moram na žalost da Vam odgovorim po imenu jest — ali po istini nema ih nek vrlo, vrlo malo, imadu srbska imena, jesu pravoslavni a stidu se njiovim jezikom govoriti, osobito gospode i gospodične koje su ga tako zanemarile da ga skorom i neznađu, mi se jako redko s kim, osim naših rodaka sastaemo, ali kad god jedan od nas u tu priliku dođe mi ih živo izpsuemo, Evgen se bori ko junak za svoj jezik i svoju narodnost, njemu se to sasvim čudno čini da imade ljudi koji se stide onoga s' čim je on naučen dičiti se, a i moj brat Maksim premda, tako rekući žitelj Triestinski⁹ opet je ostao Srbini s cele duše i bolje našim jezikom govori nek što sam ja mislila. Kako Vi vidite dragi Brlić la sejour de Trieste nije baš najugodniji za nas, a osobito ako jošte čujete da je skorom skuplje ovde živiti nek u Beču i da škole za Evgena tako malo valjadu da će Majka biti prinuždena njega u Leipzig poslati, ja mislim da se nećete ni malo čuditi kad dobiете glas da smo mi opet Trst ostavili, Majka je nakanila u Horvacku, a ja ako mi Bog sreće dade u Srbiju diću ja kako se nadam kroz Hristića, koji je sad Minister Kultusa i naš dobar priatelj s vremenom onu nameru izvesti od koje ako se sećate već u Beču govorili smo i za koju

⁹ Isp. slične navode o tršćanskim Srbima i »Joakima Vujića slaveno-serpskağo spisatelja živopisanije i čezvičajna njegova priključenija«. (Karlovac, 1833.)

ja držim da bi i ja koju malu korist za moj ljubljani narod mogla doprineti, barem bi ste i Vi sasvim zauzeti bili. Ana R. mi je nekoliko puta iz Beča pisala, oni su svi zdravi i dobro im je, Mito sada čini našega postillon d'amour jerbo prota ima nešto da nam javi radi braće moje. Eto dragi Brlić napunila sam celo pismo sve od nas govoreći a nisam Vam još polovicu rekla svega onoga šta bi imala da Vam kažem. Hofer je bio zimus tu i pripovedao nam da, ste ga lepo častili i mi smo se tome vrlo radovali jer je to znak da Vam je dobro i da ste zdravi i zadovoljni. Oprostite molim Vas kako danas osobito ružno pišem,¹⁰ ali tako su mi ladne ruke da jedva pero držim. Moja sladka Mati i mila braća Vam samnom zajedno srdačno pozdrave (šalju) i ja Vas jošte molim da mi ne vraćate zajam nego da čim prije odgovorite Vašoj

iskrenoj
Anki Atanacković

Molim Vas lepo kažite mi jeli Jarič u mesecu Avgustu primio iz Beča jedan krst za grob mog milog oca? iz Saraeva pišu da nisu još ništa primili do dan danas, ja neznam daklem di bi to moglo biti ako ne kod G. Jariča.

X.

U Beogradu 12—24 Dek(embrija)
1861.

Gospodin Brlić!

Pre nekog vremena mi je pisala moja mati, da ćete Vi imati dobrotu za mene se zauzeti, za da me Knjaginja Srbska uzme u njeno društvo, ili kako da se izrazim, rečiom da budem pored nje, to bi mi zaista iz mlogi uzroka bilo najmilije, što bi mi se moglo dogoditi, jer vrlo želim ostati u Srbiji, i jer mislim da bi mogla u Knjiginjinim dvorcu voditi mirniji život i manje zabunjen od svakojaki niski intriga, i stim bolje svršiti što sam si preduzela, to jest — al nemojte da mi se smežete dragi G. Brlić — ja sam naučila biti jedna srbska spisateljka i počela sam nešto pisati, koje mi Bošković¹¹ vrlo odobrava, i koje ću Vama poslati na pročitavanje kako svršim. Ovde u kući ja to naravno moram da tajim, drugče bi mislili da sam poludila, zato se moj posao i odvlači

¹⁰ To je, uostalom, inače uobičajena fraza kurtoazije u tadašnjoj epistolografiji. Rukopis je čitak i zaobljen kao i u svim drugim pismima.

¹¹ Nestalno je, kojega se Boškovića tiče ovaj navod: da li Jovana B. (1834.—1892.) koji je bio neko vrijeme i urednik »Letopisa Matice Srpske« ili Stojana B. (1833.—1908.).

tako dugo, al da mogu biti onde di želim, to bila moja iskrena i vatrena želja. Zato Vas lepo molim Gospodin Brlić, da pišete onoj osobi, za koju ste kazali, da me preporučuje kod njene Svetlosti Knjaginje Julije, i imajte veliku dobrotu meni javiti dal i kad budete to činili. Pošto mi piše Majka jednu stvar, koja me je vrlo obradovala, čujem da ste se oženili po Vašoj želji, i čestitam Vam iz sveg srca; neznam dal se Vaša supruga mene jošte seća, ali meni je ostala nezaboravna njena lepota, radovala sam se svakiput u Zagrebu, kad sam je digod vidila. Ja danas ne svršujem sa mojim molbama; počela sam da kupim u jednim albumu portrete sviju oni, koji su meni u mom životu bili mili i prijatni, i zato nemožu propustiti da molim Vas i Vašu suprugu da mi pošljete Vaše fotografije, koje ćedu mi najveću radost prečinjavati. Moj je adres sasvim prosto na mene u Beogradu.

Primitite sa Gospodjom Vašom zajedno moj najsrdačniji i najiskreniji pozdrav, ostajem svakad Vaša stara prijateljica

Anka Atanacković

Mlogo pozdrava, molim, i familiji dr. Mušickog, osobito gospođi.

XI.

U Beogradu 10-og Marta 1862.

Gospodin Brlić!

Blгодарim Vam iz sveg srca na Vašim slikama, koje su me vrlo obradovale. Po Vašoj se slici vidi da ste savršeno zdravi, nikad niste tako dobro izgledali i tako debeli bili, od kad Vas poznam. Blagodarite u moje ime i Gospođi Vašoj na slici, svi ovde nalaze da je vrlo lepa, za mene to nije ništa novo.

Počela sam da radim za »Javor«¹² novi zabavni list, koji izlazi u Novom Sadu, i ako urednik nalazi da mu mogu biti od koristi, ja želim sasvim se odati na tu radnju — Vi valjda će te čitati, šta ja u Javoru pišem, pod imenom Anke Milodolske, pa ćete mi Vaše mnijenje prijateljski i iskreno kazati, i mene savetovati, jelte Gospodin Brlić. Vaš pismošnja izjavijo mi je Vašu ljubaznu ponudu i Vaš poziv, sad dok vidim kako ću se ugovoriti s urednikom Javora, pa onda Bog zna dal neću Vašu ljubaznost upotrebiti.

¹² U »Javoru« novosadskom časopisu 1862. (istu za zabavu i nauku pod uredništvom (Zmaj) Jovana Jovanovića) u br. 8. i 9. doista je objavljeno »Putovanje od Tiflisa do Crnog Mora«. Prevela Anka Milodolska. U opasci kaže uredništvo: »Milo nam je, što od nežne ženske ruke, ovaj prevod, u tako lepom i čistom jeziku, našim Srpkinjama saobštiti možemo«.

Ja sam zimus išla mnogo kod kneza Mihajla i svakiput sam bila jako učtivo i ljubazno primljena, osobito od kneginje, koja se mnogo samnom razgovara kad me god vidi — ali ipak neznam čemu se imam od njih nadati, ja mislim da oni i neznadu za moju želju da k njima dođem.

Kad mi pišete, molim Vas Gospodin Brlić kažite mi kakav zabavni list izlazi u Hrvatskoj, ja bih se rada na njega abonirala, da vidim šta se u mom milom otečestvu na književnom polju radi. Drukće šta se radi, čujem kojiput iz Beogradskih Novina.

Primitite, molim Vas, sa gospojom Fanikom zajedno moj najiskreniji i najsrdačniji pozdrav.

Anka Atanaskovića

XII.

Moj dobri Gospodin Brlić!

Vaše ljubezno pismo dobi baš nekoliko sahata pre nego što u onu nezaboravnu nedelju počese Turci napadati na nas. Od tog sam dana toliko bila nepokojna i brižna za sudbinu Srbije, da nisam bila u stanju jedan čas na miru sediti i pisati, premda sam vrlo dobro osetila da Vaša velika dobrotu spram mene bi više revnosti zaslužila. Za ovaj čas verujete da nisam u stanju ništa rešiteljno odgovoriti Vam, na Vaše predloženije, ja želim neudaliti se sad odavde di se tako važne stvari svršavaju, meni je već dosta krivo da sam sa familijom Major Miše morala ostaviti na dan bombardiranja Beograd, no ja i moja Ružica, u kojoj se nadam da sam odhranila Srbstvu, jednu od njegovi najvredniji domorodkinja i najblagorodniji kćeri, mi ćemo gledati da ostanemo što bliže Srbiji, a ja — ali to samo Vama kažem — u slučaju rata, oču da predem u Beograd i da vidam i čuvam ranjenike, budući kao ženska i sirota nisam u stanju drugu uslugu mome rodu učiniti. Nemojte se ljutiti na mene dragi G. Brlić, da ja za ovaj čas neprimam što mi Vi predlažete. Za ono drugo, da me uzme Knjaginja sebi, to već odavno vidim da joj nisam od nikakve potrebe, a primati milosti od ljudi, dok sam ja još sama u stanju služiti moj lebac — to bi otrovalo moj život. Bila sam triput u Beogradu posle bombardiranja i svaki sam se put s novim ushićenjem odande vraćala, videći oduševljenje Srba za njinu slobodu, išla sam po svima barikadama sama s jednim slugom koji me je pratio i svud sam se uverila o junaštvu i dobroti Srba. Šta li radu u mom milom otečestvu? Ja (bi) Vam odavde mogla sijaset zanimljivi stvari pisati da smem. To jedno moram još kazati da su Knjaz i Knjaginja pri ovim događajima zaslužili i predobili punu ljubav njenog naroda.

Pozdravite Gospoju Vašu nebrojeno puta od mene tako isto i Gosp. Mušicki. A Vi primitite najsrdačniji pozdrav od Vaše iskrene prijateljice

Anke Atanasković

U arhivu se još nalazi jedno pismo, koje je Ankina majka Marija A. pisala A. T. Brliću¹³ iz Beča 28. VII. 1863. s pozivom »ako li oćete tako dobri biti te mome Maksimu višeputa javiti šta se tamo kod Vas radi, i sa ovoga i onoga kraja Save, te pošlite pismo na Nikolića koji se nahodi, ov(d)je u Hadi Ristinom Comptoiru... Ja ću da idem na nekoliko nedelja u Horvacku, idem kot sirote Rubidinice, koja je tako nesretna bila svoja dobrog i milog supruga izgubiti... Kako Vam se čini da su Ruse i poslanike pozvali?? Švabe se živo poplašili, meni se čini da su i(h) ovaj put Francuzi na vrlo tanak led naveli, neka Bog dade da i za nas siromašnu Raju šta god dobro ispadne...«

U svakom je dakle pogledu to nekoliko pisama značajna sličica srpskog patriotizma u krugu jedne austrijske činovničke porodice. A u drugu ruku, čistog je romantičarskog karaktera pregalaštvo Anke Atanaskovićeve (poslije neuspjeha da postane dvorska dama), kada je »naumila biti jedna srbska spisateljka«, makar kao žensko posve tajno, jer bi »drugće (u patrijarhalnoj sredini) mislili bili da je poludila«. Dakako, da to njeno usiljeno spisateljstvo nije osim urednikova komplimenta ostavilo dubljeg traga, ali je eto prilog poznavanju tadašnjeg sitnog veranja putanjama narodnog kultiviranja, kada je još, kao u ilirsko doba, zanos za narodnost tražio ispunjavanje pojedinčeve dužnosti u tavorenju oko »knjižestva« pa bilo to i prevodenjem s njemačkoga, jer je onda bilo glavno »boriti se ko junak za svoj jezik i svoju narodnost« i tako u napetosti čuvstva i u povišenoj patriotskoj temperaturi nove Kosovke djevojke skončavati u blizini protuturskih barikada: suum cuique.

Dr. Josip Matasović.

¹³ Velika je šteta, što sve do danas nemamo monografiju o tako markantnoj ličnosti kao što je bio Andrija Torkvato Brlić. Ja sam, doduše, pripremio priličan materijal za takvu studiju, kad sam pribirao građu za radnju »Politika dr. Imbre Ignjatijevića Tkalca«, i obratio se današnjemu posjedniku Brlićeva Dnevnika, da mi ga ustupi u gore spomenutu svrhu. Međutim pokušaj mi nije uspio. Možda će se među našim historičarima, uostalom, neko drugi naći, komu će taj Dnevnik ipak jednom postati pristupačan, pa bismo došli do poželjne monografije o A. T. Brliću.